Universitätsbibliothek Paderborn

De Sapiente Frvctvoso Epistolares Libri quinque

Bonifacio, Juan

Ingolstadii, 1606

III. Eidem de eadem re.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51159

Visual Library

E I D E M,

De eadem re.

O Quàm ſæpè meus ad te re
rit animus, tuæque inſi
in mente conciones no
gis eloquentia, quàm vita mira
fortes, atque robuſtæ. Cùm eni
gularis vita eſt, & ab his vſitatis, n
ſeiuncta, tum illud concionis
numen exiſtit, cui humana ce
contumacia, vel potentia. N
ſermonem eleuamus, qui niſi e
tis, eruditus, copioſus, & dulc
manca, & muta ſit virtus, ſed illi
honeſtate coniungimus, & qua
trimonij fœdere quodã in omne
pus obligamus. Quæ ne vete
quidẽ ignorata res fuit, qui orat
virum bonum, & dicendi peritu
ſe voluerunt. Carneades caput e
bitrabatur oratoris, vt & ipſis,
quos ageret, talis, qualem ſe ipſe
3. de orato. ret, videretur: id fieri vitæ digni
Iidemque olim erant rectè viu
qui & bene dicendi magiſtri. N

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

apud Homerum ille eſt Phenix, qui ſe à patre Peleo Achilli iuueni comitem eſſe datum dicit ad bellum, vt illius opera Achilles dicere poſſet, & facere. Nihil enim tàm accuſandum, quàm vt vitæ repugnet oratio. Nihil tam turpe, quàm vox magnifica, parua verò res. Lacedæmone ſententiã, quam Demoſthenes quidam libidinoſus, & impurus idoneam, ſalutaremq; dixerat, reiecit, ac deriſit populus: at Ephori intelligentes ſententiã, quæ è republica eſſet, contemni ſine publica pernicie non poſſe, virũ & annis, & authoritate grauem, qui illa eadem diceret, elegerunt: & vt vina de vaſe in vas transfuſa meliora fiunt, & potata delectant, ſic verba ex ore hominis impuri atq; improbi ad grauem & honeſtam tranſlata perſonam popularis eſt aſſenſio conſequuta. Tantum eſt, vti ait Plutarchus, in moribus probatis, & in vitæ integritate momenti. Itaque ſummus ille orator Pericles, vt dictis facta reſponderet, diligentiſſimè laborauit. Simulatq; enĩ ad rempubli-

Plutarchus lib. de præceptis politicis.

Ibidem.

rempublicam accedere ſtatuit, n
modò vitæ rationem, verùm co
etiam ipſum immutauit. Alio inc
vſus eſt, alio fuit vultu, ſermonem
ceſſitate loquendi definiuit. Pa
manus texit, vno eodemq́; ibat, r
bat itinere, ex ædibus propriis ad
& curiam, ex curia rurſus ad ædes
ſi rectis lineis, & ad pares angulo
mathematici dicunt, via fuit. V
breuiſſimis quidem declinationi
ac leuiſſimis vteretur. Intellig
enim, quàm graue opus ſuſcip
qui ſe multitudinis profiteretur
rectorem, emendatorem, & duc
Suſpicioſa plebs eſt, maledica, pro
cui concionator ſermonem dare
debet. Adeſt enim ferè nemo, q
vicia oratoris acutiùs & acriùs, q
virtutes videat. Eſt quidem pop
rerum iniuſtus æſtimator, ſumma
laudem ſæpè dat vicio, ſed inter
tamen coniector eſt veri. Eius c
qui à vulgo tanquam à pelago emi
facta, dicta, conſilia obſcura eſſe
poſſunt. Ergò, vt idem Plutar
ſcr

ſcribit, eorum, qui munus publicum
gerunt, vel occultiſſimas actiones
multitudo perquirit, explorat, inda-
gat, odoratur. Itaque cognitæ plebi
concionatorum cœnæ ſunt, ludi, ob-
lectamenta, voluptates, lectus, ſom-
nus, vigiliç, itinera, ſpecies ipſa, & for-
ma cubiculi. Quod ergò Pericles vi-
tabat, Chriſtianus non cauebit orator?
Qui aut in conſulari, aut ſenatoria ſpe-
cula conſtituti erant, quòd omnium
oculis patere arbitrarentur, non
committebant, vt in maleuolorũ vo-
culas inciderent, Chriſti diſcipulus,
qui non caduci muneris procuratio-
ne diſtinetur, ſed animorum ſalutem
ſpectat, & quærit, famæ non conſulet?
antiquis oratoribus exigua, minutaq́;
inſtantibus autoritas, fides, & nomi-
nis exiſtimatio curæ fuit, qui Chriſtũ
prædicant, qui cœli diuitias, felicita-
temq́; promittunt, quales eos tandem
eſſe oportebit? quàm puros, quàm in-
tegros, quàm ſanctos, quàm non culpç
ſolùm, ſed etiam ſuſpicionis metuen-
tes? familiaritas cum locupletibus, &

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

copioſis, quam non aut virtus, aut
ceſſitas magna contraxerit, conc
natori noſtro fugienda eſt. Fœmi
rum colloquia ſtudioſiſſimè vitet
contra illarũ amatores eius ingeni
exardeſcat. Dionyſium Iuniore
Siciliæ tyrannum ſophiſta Polyx
gloriabatur argumentis ſe ſolere
cere, cui Dionyſius mea ſanè nihi
tereſt, inquit, verbis à te ſuperari,
te factis vinco quotidie. Nam
erat conuiua Polyxenus, & qu
temperantia, cæteriſq; virtutibus
ſerebat, voluptate comedendi,
menſam delicatã, epuliſq; inſtru
veniendi aſſiduitate refellebat.
vtinam ne in tam multos concio
res hiſtoria conueniret. Quare
enda illa ſunt, quibus admittendis
non mortifera culpa ſuſcipitur, ta
muneris ſplendor obſcuratur,
enim tam alienum à dignitate co
onum, quàm vt menſarum affect
qui ſe populi magiſtrum eſſe pro
tur. : & vt hæc delicata indecora
ſic concionatorem maximè de

Plutarchus in Apophthegmatis.

benignitatis officia: eſt enim diuinæ voluntatis interpres, iuſtitiæ cuſtos, miſericordiæ ſuaſor, triſtitię ſolamen, æquitatis oraculũ, tutor orbitatis. Neque ſolùm ſe probare debet externis, ſed multò etiam magis domeſticis, quibus vt & proſit, & placeat, præſtanda ſunt duo: vnum ne temere apud quemquam offendat ex ſuis, alterum, ne perfectionis immemor inſtitutæ vitæ rationem non æquet. In dies ſanctiorem, meliorem, officioſiorem, æquiorem, ſuauiorem, tractabiliorem fieri volumus eum, qui morum alienorum cenſor ſit, & magiſter populi. Concionatoris enim laudandi, prædicandi, & apud externos commendandi fons, & origo vita eſt, quã illi vident, qui iiſdem parietibus continentur. Nihil illa eſt virtute præſtantius, quæ arrogantiæ aduerſatur, ob eamq́ue rem, qui in erudiendis concione populis occupatur, quanto altiorẽ locum aſcendit, tanto ſe ſubmiſſiùs gerat, neceſſe eſt. Abhorreat ab illis loquutionibus feci, dixi, ſuaſi,

me authore confècta res eſt, ſi me
natus audiſſet, aliam rempublicã
beremus: quæ enim ſunt dicta glo
ſiùs offendunt, & quia animi fal
oſtendunt, & quia ſtultiorem eu
ſe, qui concionatur, loquaciorem
demonſtrant. Sit & mente & li
modeſtus, ſit laudis & gloriæ con
ptor, ſit ex numero ſapientum.
In epiſtola ad Abigañ. *ita à pueritia conatus ſum vitare*, H
nymus ait, *quam tumentem animum*
ceruicem erectam Dei contra ſe odium
uocantem. Noui enim magiſtrum & D
num, & Deum meum in carnis hum
Matth. 11. *dixiſſe: Diſcite à me, quia mitis ſum, &*
milis corde, & ante per os Dauid cecin
Pſalm. 131. *Memento Domine Dauid, & omnis*
Prouer. 16. *ſuetudinis eius, & alio loco legimus*
gloriam humiliabitur cor viri. Chri
ni populi doctor cum humilitate c
iungat obedientiam, ſuiſq; recto
vel primus auſcultet. Nunquam
gnus ille Franciſcus Xauierus (v
omittam) tam felix hominum p
tor fuiſſet, barbariamq; illam con
uiſſet, niſi ſe ad Ignatij voluntatem
pr

præcepta, iuſſa, conſilia totum contu-
liſſet. Paupertas, cultus aſperior, reli-
gioſa modeſtia, vitæque auſteritas
mouet oculos: nihil igitur ſæpius fa-
ciendum concionatori eſt, quàm vt ſe
ipſe caſtiget, diuinum numen implo-
ret, fortunantem cuncta Deum cili-
cio, verberatione, inedia, lachrymis
appellet & precibus. Vtque & libros
euoluat, & diuina contempletur, aſſi-
duus in cubiculo ſit, & pedem, niſi aut
neceſſitas cogat, aut charitas ſuadeat,
porta non efferat. Cœleſtia enim,
niſi immoramur, ploramus, vigila-
mus, pernoctamus, perſeueramus, ex
illo cœleſti perennique fonte minùs
hauriemus. *Vt prædicandi veritas ſer-
uetur*, inquit Gregorius, *viuendi altitu-
do teneatur*. Nihil illo maius, poten- *Homil. 11. in Ezechiel.*
tius, fructuoſius, qui diuina loquitur,
& concionatur expertus. Hic men-
tes rapit, vrbes commouet, regna &
prouincias ſub Chriſti imperium, di-
tionemque ſubiungit, huius eiuſ-
dem vita mouet, oratio perſuadet,
lingua conuincit, quę tota ignea eſt, &

 ani-

animos inflammat. Non enim inc
di poteſt auditor, niſi ad eum art
oratio, & ſermo perueniat. Ne
exhortari, docere, arguere cum om
Ad Tit. 2. imperio, vt Apoſtolus iubet, p
mus, niſi quod dicimus, agimus. N
cum imperio & poteſtate docere,
quicquam aliud eſt, vti ſanctus Gr
rius exponit, quàm propriis ob
perare præceptis, redarguendíque
meritatem ac licentiam vitę inno
tia cohibere. Nihil enim tam v
ad ſententiam obtinendam, quàm
tæ ſanctitas. Imperat mihi crede, q
vult ſapiens concionator & ſanc
Ergò Scribarum & Phariſæorum
nullam habebat oratio, dicebant e
Cap. 1. neque faciebant. At Chriſtus teſte
uo Marco, erat tanquam poteſta
habens, quæ enim docuiſſet, factis
probabat, cùm legis doctorum adm
nitiones, conciones, & viuendi p
cepta morum corruptela, & defor
tas infirmaret. Magna cõſcientia
in vtramq; partem, vt & illius lin
ſoluatur, incaleſcat, exardeat, qui p

ptis diuinis obtemperet, & qui ſeſe
gitiis inquinauerit, obmuteſcat.
laximi illi Euangelij præcones, qui
hriſti regnum dilatauerunt, nun-
quam dicebant, quin ipſorum animis
dolor ineſſet, illique ſenſus infixi,
impreſſique eſſent, ad quos adducere *Cicero 2. de orator.*
onarentur auditores. Quæ porrò *Quint. lib. 6. cap. 2.*
de hac ipſa re oratores antiqui præci- *Horat. in arte poetica.*
piunt, Rhetores admonent, poëtæ
tradunt, notiora ſunt, quàm vt expo-
ſitionis indigeant. Hæc autem non
admonendi conſilio, ſed gratulandi
ſtudio & voluntate ad te ſcribimus.
Tibi enim & doctrinæ, vt Apoſtolus *1. Ad Timoth. 4.*
monet, attendis. Vale.

FRANCISCO BÆTHICO.

Deiis, qui appoſitè dicunt ad permouendũ.

PERSVADENDI cõmodiſſi-
ma & p̃ſtantiſſima ratio, Fran-
ciſce, in rebus ineſt, & verbis.
es eiuſmodi eſſe debent, quæ hoĩes
ncant, & in noſtram poteſtatẽ redi-
ant, nõ quæ auditæ, expoſitæ, tractatę

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN